

Apstiprināta:
Direktore Inese Sudraba

2019. gada 29. augustā

mācību priekšmets
KOLEKTĪVĀ MUZICĒŠANA
Kokles spēlē

Mācību priekšmeta programma aktualizēta stīgu instrumentu kopas
2019. gada 23. augusta sēdē, pieņemta pedagogiskās padomes sēdē
2019. gada 29. augustā, protokols Nr.3.

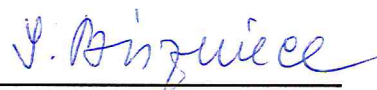
Mācību priekšmeta programmas izstrādāšanu un aktualizēšanu vadīja

Dace Priedīte

Paraksts

Inguna Birzniece

Paraksts

Valmieras Mūzikas skolas
profesionālās ievirzes izglītības programmas
Stīgu instrumentu spēle
mācību priekšmeta
Kolektīvā muzicēšana
Kokles spēlē

Mācību priekšmeta „Kolektīvā muzicēšana – Koklētāju ansamblis” programma ir profesionālās ievirzes izglītības programmas *Stīgu instrumentu spēle* apakšprogrammas *Kokles spēle* sastāvdaļa.

MĀCĪBU PRIEKŠMETA MĒRĶI

1. Nodrošināt audzēknim iespēju sagatavoties profesionālās vidējās izglītības ieguvei izglītības programmā *Instrumentālā mūzika*;
2. Sekmēt audzēkņa veidošanos par garīgi attīstītu, brīvu, atbildīgu un radošu personību;
3. Attīstīt ansambļa spēles izjūtu, iemaņas un prasmes;
4. Iepazīties ar plašāku mūzikas repertuāru, izmantojot dažādus pārlikumus un populāras mūzikas aranžējumus;
5. Nodrošināt audzēkņu dalību Latvijas Dziesmu un Deju svētku kokļu mūzikas koncertos, reģionālajos pasākumos un festivālos;
6. Veicināt audzēkņu dalību dažādos konkursos Latvijā un ārvalstīs.

MĀCĪBU PRIEKŠMETA UZDEVUMI

1. Nodrošināt audzēkņa sistematizētu pamatzināšanu un pamatprasmju apguvi instrumenta spēlē, veicināt muzikālo spēju attīstību kolektīvajā muzicēšanā, kā arī vērtīborientācijas veidošanu mūzikā atbilstoši uzņemšanas prasībām mūzikas profesionālās vidējās izglītības programmās;
2. Veicināt muzikālās dzirdes, ritma izjūtas, domāšanas, muzikālās uztveres, muzikālās atmiņas attīstību;
3. Atrasisīt audzēkņa muzikalitāti un individuālās radošās spējas, spēlējot ansablī;
4. Attīstīt spēju pārdzīvot, spēlēt vienā manierē, ievērot sinhrono artikulāciju;
5. Veidot uzmanīgu attieksmi pret skaņas balansu, pilnveidot frāzēšanu;
6. Lapas lasīšanas iemaņas attīstīšana un pilnveidošana;
7. Sniegt priekšstatu un attīstīt orientēšanos mūzikas žanros, stilos un komponistu daiļradē;

8. Apgūt Latvijas reģionālo pasākumu un Dziesmu svētku Kokļu mūzikas koncertu koprepertuāru;
9. Nodrošināt kolektīva dalību vietēja un rajona mēroga pasākumos.

MĀCĪBU PRIEKŠMETA SATURA APGUVES ILGUMS UN APJOMS

Mācību priekšmeta „Kolektīvā muzicēšana” programmas satura apguves sākums izglītības programmā *Stīgu instrumentu spēle – Kokles spēle* – 1. mācību gads, sākot no 2. klases.

Mācību priekšmeta „Kolektīvā muzicēšana” īstenošanas ilgums programmā *Stīgu instrumentu spēle – Kokles spēle* 5 (* 6) mācību gadi.

Mācību programmas apjoms:

Mācību periods	5 (* 6) mācību gadi
Mācību nedēļu skaits mācību periodā	140 (*175)
Kontaktstundu skaits mācību periodā	490 (*560)

*) mācību priekšmeta „Kolektīvā muzicēšana” 7. mācību gads programmā *Stīgu instrumentu spēle – Kokles spēle* paredzēts, lai nodrošinātu secīgu pāreju no vienas izglītības pakāpes nākamajā mūzikas izglītības pakāpē.

Muzicējošo vienību daudzums un sastāvs atkarīgs no skolas audzēkņu kontingenta, no audzēkņu skaita instrumenta spēles klasēs un katru gadu var mainīties.

Mācību priekšmeta „Kolektīvā muzicēšana – Koklētāju ansamblis” programma ir profesionālās ievirzes izglītības programmas *Stīgu instrumentu spēle – Kokles spēle*.

MĀCĪBU PRIEKŠMETA PROGRAMMAS MĀCĪBU SATURS

Mācību priekšmeta programmas saturs tiek balstīts uz mākslinieciskā repertuāra apguves pamata.

Mācību gada laikā kolektīvam jāapgūst 6 – 8 dažādu laikmetu komponistu, stilu, žanru un rakstura skaņdarbi.

Repertuāra izvēle un tā grūtības pakāpe kopumā, kā arī atsevišķu partiju sarežģītība, tā apstrāde (aranžēšana), kā arī izdales nošu materiāla sagatavošana un sadale atkarīga no audzēkņu sastāva, konkrētu audzēkņu iepriekšējās praktiskās muzikālas darbības pieredzes, katra muzicējošās vienības dalībnieka praktisko iemānu līmeņa un apjoma instrumenta spēlē, kā arī katra audzēkņa spējām.

Repertuāra izvēlē, apstrādē (aranžēšanā) un partiju sadalē jāņem vērā skaņdarba grūtības pakāpe kopumā, kā arī atsevišķo partiju grūtības pakāpe. Muzikālajam materiālam jāatbilst katra audzēkņa spējām. Tas var būt 1 – 2 klases vieglāks par klasi, kurā mācās audzēknis.

Mācību repertuāra var būt iekļauti reģionālo un valsts konkursu, festivālu obligātie skaņdarbi, reģionālo pasākumu un Dziesmu svētku Kokļu mūzikas koncertu koprepertuārs.

Mācību procesā paredzēts:

- audzēkņa instrumenta spēles jau iegūto tehnisko iemaņu pamatprasmju attīstīšana un pilnveidošana;
- audzēkņa muzikālās spējas un spēles tehniskās iemaņas tiek izmantotas, lai sasniegtu mākslinieciskus mērķus izvēlēto skaņdarbu apguves procesā;
- darbs pie dinamikas, tempa, skaņas, tēlu, rakstura, noskaņojumu un saturu veidošanas;
- lasīšanas no lapas pieredzes iegūšana, pilnveidošana;
- iepriekšējo un jauno zināšanu un iemaņu nostiprināšana;
- nepiespiesta sadarbības gara radīšana, izpildītāju meistarības pilnveidošanas veicināšana audzēkņu vidū kopīgā sadarbības procesā;
- piedalīšanās mūzikas pasākumos, motivācijas veidošana.

Prasības mācību priekšmetā „Kolektīvā muzicēšana”:

- spēlējot ansablī, saklausīt savu un citu ansambļa dalībnieku partiju (melodiskā dzirde), kā arī ansambļa kopskaņu (harmoniskā dzirde);
- spēlējot ansablī, turēties kopīgā ritmiskā pulsācijā, precīzi izpildot skaņdarba ritmisko zīmējumu;
- spēlējot izmantot pareizu, ērtu aplikatūru;

- koordinējot kustības, tīri, precīzi, neizdaloties no kopējā skaņējuma, izpildīt tehniski grūtas skaņdarba vietas;
- strādājot pie skaņas veidošanas paņēmieni un artikulācijas izkopšanas, panākt vienotu ansambļa spēles veidu;
- atbilstoši savas partijas lomas, komponista iecerēm un kolektīva vadītāja prasībām, piedalīties skaņdarba tēla izprašanā, veidošanā un atklāšanā.

IETEICAMĀIS MĀKSLINIECISKAIS REPERTUĀRS*

I. S. Krasnopjorova, V. Salaka, R. Jermaka, I. Tauriņas, V. Rudušas, J. Ķepīša, T. Jansones, B. Derumas u.c. latviešu tautas dziesmu apdares koklētāju ansambļiem,
piem.,

S. Kranopjorovs L.t.d. apdare *Ritenītis*,

V. Salaks L.t.dz. apdare *Padziedi, mazputniņ,*

V. Salaks L.t.dz. apdare *Trīs sidraba upītes,*

R. Jermaks L.t.dz. apdare *Saulīt' vēlu vakarā,*

I. Tauriņa L.t.d. apdare *Apaļais mēness,*

V. Ruduša L.t.dz. apdare *Āvu, āvu baltas kājas,*

J. Ķepītis L.t.dz. apdare *Spīdēj' manis vainadziņis,*

B. Deruma Latv.t.dz. apdare *Zirdziņpoka*

II. V. Salaka, V. Rudušas, L. Ančevskas, R. Jermaka, V. Pūces

L. Jēkabsones, Ē. Ešenvalda, E. Lipora u.c. komponistu oriģināldarbi koklētāju ansambļiem, piem.,

V. Salaks *Melodija,*

L. Ančevska *Atbalsis,*

R. Jermaks *Menuets,*

V. Pūce *Rīta gaisma,*

L. Jēkabsons *Laiks,*

Ē. Ešenvalds *Saules krustcelēs,*

E. Lipors *Kad kaldi klausā*

III. Dažādu valstu, stilu un laikmetu skaņdarbu pārlikumi koklētāju ansambļiem.

*Vai līdzvērtīgas sarežģītības pakāpes skaņdarbi

Mācību sasniegumu vērtēšanas pamatprincipi un kārtība

Mācību sasniegumu vērtēšanas pamatprincipi un kārtība:

1. Pozitīvo sasniegumu summēšana;
2. Pārbaudes obligātums: audzēkņi saņem vērtējumu par izglītības programmas obligātā satura apguvi;
3. Audzēkņa zināšanām, prasmēm un attieksmēm noteikto kritēriju atklātība un skaidrība – prasību kopums iegūtās izglītības kvalitātes vērtēšanai atbilstoši izvirzītajiem izglītības programmas, kā arī mācību priekšmeta programmas mērķiem un uzdevumiem
4. Vērtēšanas formu un veidu dažādība;
5. Pārbaudes pieejamība: pārbaudes darbā ir jādod iespēju audzēknim apliecināt zināšanas, prasmes, iemaņas un attieksmes visiem līmeņiem atbilstošajos uzdevumos un situācijās, mācību starprezultātu un galarezultātu pārbaudēs iekļaujamajam mācību satura apjomam jāatbilst mācību priekšmeta programmā noteiktajam saturam.
6. Audzēkņa mācību sasniegumus vērtē salīdzinājumā ar plānotajiem rezultātiem, raksturojot mācību priekšmeta programmas vai tās daļas apguves līmeni;
7. Mācību priekšmeta vai tās daļas apguve tiek vērtēta ar atzīmi 10 ballu vērtējuma skalā:
 - Augsts apguves līmenis: izcili – 10; teicami – 9;
 - Optimāls apguves līmenis: ļoti labi – 8; labi – 7; gandrīz labi – 6;
 - Vidējs apguves līmenis: viduvēji - 5; gandrīz viduvēji – 4;
 - Zems apguves līmenis: vāji – 3; ļoti vāji – 2; ļoti, ļoti vāji – 1.
8. Mācību priekšmetos, kuros nav izsludināts eksāmens, audzēkņu zināšanu un prasmju novērtē pedagogs, ņemot vērā, ka:
 - Semestra vērtējums ir vidējā atzīme, kas atspoguļo semestra laikā iegūtās atzīmes, ieskaitot mācību stundu darba novērtējumu, mācību koncertos, skatēs un ieskaitēs iegūtos vērtējumus;
 - Gada vērtējums ir vidējā atzīme, kas atspoguļo divos semestros iegūtās vidējās atzīmes.
9. Mācību priekšmeta apguves zināšanu un prasmju pietiekams novērtējums ir 4 balles, 3 un zemākas balles ir zināšanu un prasmju sasniegumu nepietiekams novērtējums.
10. Audzēkņu zināšanu un prasmju sasniegumus novērtē un veic ierakstus sekmju žurnālā un audzēkņu liecībā; izglītības programmas noslēgumā – sekmju kopsavilkumu žurnālā un audzēkņu apliecības sekmju izrakstā.

PĀRBAUDES REZULTĀTU VĒRTĒŠANAS SKALA:

Vērtēšanas komponenti	Vērtējums ballēs	Vērtējuma atšifrējums
1) Repertuāra atbilstība mācību priekšmeta prasībām.	3	Programmas sarežģītības pakāpe ir zema.
	4 – 5	Sarežģītības pakāpe 50% skaņdarbiem ir zem vidējā.
	6	Sarežģītības pakāpe skaņdarbiem ir vidēja.
	7 – 8	Kopumā sarežģītības pakāpe pārsniedz izglītības programmas prasības.
	9	Dažu skaņdarbu sarežģītības pakāpe pārsniedz izglītības programmas prasības.
	10	Visu skaņdarbu sarežģītības pakāpe pārsniedz izglītības programmas prasības.
2) Uzstāšanās kultūra (uzvedība, stāja un artistiskums).	3	Nepietiekama uzstāšanās kultūra.
	4 – 5	Kopumā atbilstoša uzstāšanās kultūra, atsevišķos komponentos nepietiekama.
	6 – 7	Kopumā atbilstoša uzstāšanās kultūra, pietrūkst artistiskuma.
	8 – 9	Uzstāšanās kultūra atbilst prasībām, piemīt brīvība un zināms artistiskums.
	10	Pārliecinoša, brīva, spilgta un artistiska uzstāšanās.
3) Skaņdarbu atskaņojuma atbilstība komponista norādēm un iecerei.	3	Atskaņojums bieži neatbilst komponista norādēm, ir daudz teksta kļūdu.
	4	Atskaņojums tikai daļēji atbilst komponista norādēm, ir sastopamas teksta kļūdas un neprecizitātes.
	5 – 6	Atskaņojums kopumā atbilst norādēm, bet dažos skaņdarbos ir pieļautas neprecizitātes.
	7 – 8	Atskaņojums visumā atbilst komponista norādēm, vietām nedaudz formāls.
	9 – 10	Atskaņojums pilnībā atbilst komponista iecerei, ir loģisks un pārliecinošs.

4) Atskaņojuma tehniskais līmenis (ātrums, precizitāte, metroritms, štrihi, attacca, artikulācija, aparāts).	3	Atskaņojuma tehniskais līmenis ir zems, vairāki tehnikas komponenti pielietoti neprecīzi.
	4	Kopējais tehniskais līmenis ir nepietiekams, kas atspoguļojas dažu tehnisko komponentu izpildījuma neprecizitātē.
	5 – 6	Atskaņojuma tehniskais līmenis kopumā ir apmierinošs, ne visi tehniskie komponenti tverti precīzi, skaidri un pārliedcinoši.
	7	Atskaņojuma tehniskais līmenis ir labs, tehniskie komponenti kopumā pielietoti pareizi, tomēr dažu komponentu kvalitāte nav pietiekama.
	8 – 9	Viss atskaņojuma tehniskais arsenāls tiek pielietots vispusīgi un sabalansēti.
	10	Atskaņojuma tehniskais līmenis augsts, tehnisko komponentu skaidrs, precīzs un pārliedcinošs pielietojums ļauj pilnībā brīvi pievērsties mākslinieciskā satura atklāsmei.
5) Atskaņojuma mākslinieciskais sniegums (saturs, tēls, forma, kulminācija, dinamika, frāzējums, tembrs, oriģinalitāte)	3	Mākslinieciskais sniegums nav atbilstošs saturam, komponentu pielietojums neprecīzs un patvaļīgs.
	4	Sniegums nestabils, vairāki komponenti pielietoti aptuveni un neprecīzi.
	5	Kopumā sniegums ir saprotams un apmierinošs, tomēr dažu komponentu kvalitāte nav pietiekama.
	6 – 7	Mākslinieciskie izteiksmes līdzekļi kopumā tiek pielietoti skaidri un precīzi, sniegumā pietrūkst brīvības un pārliedcības.
	8 – 9	Mākslinieciskais sniegums atbilst autora iecerei, ir skaidrs un precīzs. Komponentu pielietojums harmonisks.
	10	Mākslinieciskais sniegums spilgts un brīvs, ir sekots ne tikai autora iecerei, bet piedāvāts savs oriģināls skatījums.

Piezīme: Kopvērtējums – visu piecu komponentu summa tiek dalīta ar 5, tādējādi iegūta vidējā balle. Ja vidējās balles iznākums ir: aiz komata 5 (piem., 7,5) kopvērtējumā liek 8 balles; ja aiz komata zem 5 (piem.: 7,4) kopvērtējumā liek 7 balles.

Mācību sasniegumu vērtēšanas formas un veidi

Audzēkņa mācību sasniegumu vērtēšanā izmanto praktiski produktīvo **formu**:

- programmas atskaņošana;

Audzēkņa mācību sasniegumu vērtēšanā izmanto sasniegumu vērtēšanas **veidus**:

- akadēmiskais mācību koncerts - summatīvā vērtēšana 10 ballu vērtējuma skalā;
- atklātais mācību koncerts – tiek pielietoti divi vērtējuma veidi – formatīvais un summatīvais vērtējums;
- konkurss - summatīvā vērtēšana 10 ballu vērtējuma skalā;
- noklausīšanās - festivāliem, konkursiem – bezatzīmju vērtējums;
- tematiskie festivāli, tematiskie koncerti – bezatzīmju vērtējums.

Lietoto terminu skaidrojums

Bezatzīmju vērtējums – īss mutisks vai rakstisks vērtējums par audzēkņa mācību darbību, darba stilu, attieksmi pret mācībām un mācību sasniegumu attīstības dinamiku.

Starpizvērtējums – (formatīvā vērtēšana) – mācību sasniegumu izvērtējums mācību laikā, kad vēl iespējams mainīt procesa gaitu un rezultātus, lai pedagogs sadarbībā ar audzēkni veiktu nepieciešamo mācību procesa korekciju, lai motivētu audzēkni mācību sasniegumu uzlabošanai.

Apkopojošais vērtējums – (summatīvā vērtēšana) – norāda, cik labi apgūts mācību saturs un sasniegti mācību mērķi.

PĀRBAUDĪJUMU GRAFIKS

Pusgads	Pārbaudījuma veids	Atskaņojamā programma
I pusgads	Akadēmiskais mācību koncerts	Divi dažāda rakstura skaņdarbi
II pusgads	Akadēmiskais mācību koncerts	Divi dažāda rakstura skaņdarbi

MĀCĪBU DARBA FORMAS, MĀCĪBU METODES

Mācību darba formas

Mācību procesa pamata darba forma ir **mācību stunda**. Vienas mācību stundas ilgums – 40 min. Stundās, ņemot vērā kokles spēles mācīšanās īpatnības, tiek apgūti tie paši elementi, kas pārējo priekšmetu stundās: zināšanas, prasmes un sabiedrības pieredze, tiek veidotas attieksmes, notiek muzikālā audzināšana.

Pie mācību procesa darba formām jāpieskaita arī koncertu un citu mākslas un mūzikas pasākumu apmeklējumi. Blakus iegūtajām izziņas rezultātam audzēkņi tuvāk izjūt apkārtējo vidi, cilvēkus. Bez šās izjūtas nav saprotami daudzi skaņdarbi, kuros komponisti iedvesmojušies no dabas parādībām. Audzēkņiem nepieciešama emocionālo un estētisko pārdzīvojumu bagātināšana.

Koncertu un mākslas pasākumu apmeklēšana iesaista audzēkņus tai sabiedriskās dzīves jomā, kurai viņi gatavojas ar savu mācību darbību. Koncerta, mākslas izstādes apmeklējumu nedrīkst uzskatīt par atpūtu vai izklaidēšanos. Šādi apmeklējumi bagātina cilvēku, dod jaunu enerģiju ikdienas darbam.

Mācību metodes

Ar mācību metodi saprotam skolotāja un audzēkņu didaktiskās sadarbības paņēmieni sistēmu, ar kuras palīdzību audzēkņi apgūst jaunas zināšanas, prasmes un iemaņas, vienlaikus attīstot arī savas izziņas spējas.

Mācību metožu klasifikācija pēc zināšanu avotiem:

- Dzīvā vārda metodes – sistemātiskā izklāsta jeb monoloģiskās metodes un pārrunu (jautājumu – atbilžu) jeb dialogiskās metodes;
- Darbs ar grāmatu – patstāvīgais darbs ar grāmatu;
- Uzskates metodes – novērošana, demonstrēšana, ekskursija;
- Praktiskās metodes - vingrinājumi.

IZMANTOJAMĀ NOŠU LITERATŪRA

1. *Koklēšana II*. Sast. A. Jansons
2. V. Salaks. *Dziedat meitas manu dziesmu*. 1990
3. V. Salaks. *Apstīgoju zelta kokli I daļa*. 1993
4. V. Salaks. *Apstīgoju zelta kokli II daļa*. 1993
5. V. Salaks. *Zelta kokle*. 1997
6. V. Salaks. *Zelta kokle II daļa*. 1998
7. V. Salaks. *Zelta kokle III daļa*. 2000
8. V. Salaks. *Zelta kokle IV daļa*
9. V. Salaks. *Zelta kokle V daļa*
10. V. Salaks. *Zelta kokle VI daļa*
11. V. Salaks. *Aicinājums*. Rīga, 1995
12. V. Salaks. *Dzied māsiņa skaistas dziesmas*. Rīga, 1994
13. V. Salaks. *Skaņdarbi koklētāju ansambļiem*
14. G. Āboliņa. *Kokles skola 1. – 2. klasei*. Rīga, 1995
15. G. Āboliņa. *Kokles skola 3. – 5. klasei*. Rīga, 2002
16. I. Tauriņa. *Kas tā tāda diža sēta. Jaunas latviešu tautasdziesmu apdares koklei*. Musica Baltica, 2001
17. *Skaņdarbi koklētāju ansambļiem*. Rīga, 1975
18. *Skaņdarbi koklētāju ansambļiem*. Rīga, 1977
19. *Skaņdarbi koklētāju ansambļiem*. Rīga, 1989
20. *Kokļu mūzikas koncerts, koprepertuārs*. Rīga, 2003
21. *Kokļu mūzikas koncerts, koprepertuārs*, Rīga 2007.
22. *Kokļu mūzikas koncerts, koprepertuārs*, Rīga 2013.
23. *Gaismas ceļā, skaņdarbi kokļu ansamblim Rīga 2014.*
24. *Mana skārienjūtīgā koke 1. daļa*, Rīga 2015.
25. *Mana skārienjūtīgā koke 2. daļa*, Rīga 2015.
26. *Ziemas stāsti, skaņdarbi kokļu ansamblim 1. grāmata*, Rīga 2016.
27. *Ziemas stāsti, skaņdarbi kokļu ansamblim, 2. grāmata*, Rīga 2016.
28. *Stīgo, brālīt! Stīgo, māsiņ!*, koprepertuārs, Rīga 2018.
29. Kokles spēle. Teorija un repertuārs. "Zvaigzne", Rīga, 1974
30. V. Rudušas, R. Jermaka, J. Ķepīša, V. Pūces u.c. komponistu skaņdarbi koklētāju ansambļiem
31. Dažādu valstu, stilu un laikmetu skaņdarbu pārlikumi koklētāju ansambļiem

MĀCĪBU SATURA APGUBEI NEPIECIEŠAMĀ APRĪKOJUMA APRAKSTS

Zāle – platība 40 – 80 kvadrātmetri.

Mācību telpu aprīkojums:

- mūzikas instrumenti – koncertkokles, basa kokle
- krēsli;
- rakstāmgalds;
- skapis nošu materiālu glabāšanai;
- nošu materiāli un uzskates līdzekļi;
- nošu pultis.